

OKVIRNA KONVENCIJA SAVETA EVROPE O VREDNOSTI KULTURNOG NASLEĐA ZA DRUŠTVO

Preambula

Države članice Saveta Evrope, potpisnice ove konvencije,

Smatrajući da je jedno od načela Saveta Evrope da postigne veće jedinstvo među svojim članicama, sa ciljem da čuvaju i unapređuju ideale i principe zasnovane na poštovanju ljudskih prava, demokratiji i vladavini prava, koji čine njihovo zajedničko nasleđe;

Prepoznajući potrebu da se ljudi i ljudske vrednosti nađu u središtu proširenog i transverzalnog koncepta kulturnog nasleđa;

Naglašavajući vrednost i potencijal kulturnog nasleđa, promišljeno upotrebljenog, kao resurs održivog razvoja i kvaliteta života u društvu koje se neprekidno razvija;

Svesne prava svakog pojedinca da se, poštujući prava i slobode drugih, angažuje u pogledu kulturnog nasleđa prema sopstvenom izboru, kao vid prava da se slobodno uključi u kulturni život utvrđenog Univerzalnog deklaracijom o ljudskim pravima Ujedinjenih nacija (1948) i zagarantovanog Međunarodnim sporazumom o ekonomskim, društvenim i kulturnim pravima (1966);

Svesne potrebe da se svaki pojedinac uključi u stalni proces definisanja i upravljanja kulturnim nasleđem;

Svesne ispravnosti principa politike kulturnog nasleđa i inicijativa u obrazovanju koje smatraju da je svo kulturno nasleđe jednako, unapređujući tako dijalog među kulturama i religijama;

Pozivajući se na različite instrumente Saveta Evrope, naročito na Evropsku kulturnu konvenciju (1954), Konvenciju o zaštiti arhitektonskog nasleđa Evrope (1985), Evropsku konvenciju o zaštiti arheološkog nasleđa (1992, revidirana) i Evropsku konvenciju o predelu (2000);

Uvereni u važnost stvaranja panevropskog okvira za saradnju u dinamičnom procesu stvarne primene ovih principa;

Saglasile su se o sledećem:

CILJEVI, DEFINICIJE I PRINCIPI ODELJAK 1.

Ciljevi Konvencije Član 1.

Strane potpisnice ove konvencije saglasne su da:

a. priznaju da je pravo na kulturno nasleđe neodvojivo od prava na učešće u kulturnom životu, kao što je utvrđeno u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima;

b. priznaju pojedinačnu i kolektivnu odgovornost prema kulturnom nasleđu;

v. naglase da je krajnji cilj očuvanje kulturnog nasleđa i njegova održiva namena za ljudski razvoj i kvalitet života;

g. preduzmu neophodne korake za primenu odredaba ove konvencije u pogledu:

- uloge kulturnog nasleđa u izgradnji miroljubivog i demokratskog društva, kao i procesa održivog razvoja i unapređenja kulturne raznolikosti;

- veće sinergije nadležnosti između svih zainteresovanih javnih, institucionalnih i privatnih aktera.

Definicije

Član 2.

Za svrhe ove konvencije,

a. kulturno nasleđe je skup resursa nasleđenih iz prošlosti, koje ljudi identifikuju, nezavisno od vlasništva nad njima, kao odraz i izraz neprekidno evoluirajućih vrednosti, uverenja, znanja i tradicija. Ono obuhvata sve vidove životne sredine nastale interakcijom čoveka i prostora tokom vremena;

b. zajednica povezana nasleđem sastoji se od pojedinaca koji vrednuju određene aspekte kulturnog nasleđa koje žele da, u okviru javnog delovanja, održe i prenesu na buduće generacije.

Zajedničko nasleđe Evrope

Član 3.

Strane potpisnice se slažu da će unapređivati zajedničko nasleđe Evrope koje se sastoji od:

a. svih oblika kulturnog nasleđa u Evropi koji čine zajednički izvor pamćenja, razumevanja, identiteta, kohezije, stvaralaštva;

b. ideale, principe i vrednosti, proistekle iz iskustava stečenih kroz napredak i sukobe iz prošlosti, koji neguju razvoj miroljubivog i stabilnog društva, zasnovanog na poštovanju ljudskih prava, demokratije i vladavini prava.

Prava i obaveze koje se odnose na kulturno nasleđe

Član 4.

Strane potpisnice priznaju da:

a. svi, pojedinačno ili kolektivno, imaju pravo da uživaju dobrobit kulturnog nasleđa i doprinose njegovom bogaćenju;

b. svi, pojedinačno ili kolektivno, imaju obavezu da poštuju kulturno nasleđe drugih na isti način kao i sopstveno nasleđe, a samim tim i zajedničko nasleđe Evrope;

v. ostvarivanje prava na kulturno nasleđe može da podleže samo onim ograničenjima koja su nužna u demokratskom društvu radi zaštite javnog interesa, prava i sloboda drugih.

Zakoni i politike koji se odnose na kulturno nasleđe

Član 5.

Strane potpisnice se obavezuju da će:

a. priznati javni interes vezan za elemente kulturnog nasleđa srazmerno njihovom značaju za društvo;

b. unapređivati vrednost kulturnog nasleđa njenom identifikacijom, proučavanjem, tumačenjem, zaštitom, očuvanjem i predstavljanjem;

v. obezbediti, u specifičnom kontekstu svake strane potpisnice, postojanje zakonskih odredaba koje se odnose na procedure ostvarivanja prava na kulturno nasleđe, kako je definisano u članu 4;

g. negovati privrednu i društvenu klimu koja podstiče učešće u aktivnostima vezanim za kulturno nasleđe;

d. unapređivati zaštitu kulturnog nasleđa kao centralnog faktora u međusobno povezanim ciljevima održivog razvoja, kulturne raznolikosti i savremenog stvaralaštva koji se međusobno nadopunjuju;

đ. prepoznati vrednost kulturnog nasleđa koje se nalazi na teritoriji pod njihovom nadležnošću, bez obzira na njegovo poreklo;

e. formulisati integrisane strategije radi olakšanja primene odredaba ove konvencije.

Dejstva Konvencije

Član 6.

Nijedna odredba ove konvencije neće biti protumačena tako da:

a. ograniči ili bude u suprotnosti sa ljudskim pravima i osnovnim slobodama zaštićenim međunarodnim instrumentima, naročito Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima i Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda;

b. utiče na povoljnije odredbe koje se odnose na kulturno nasleđe i okruženje, a koji su obuhvaćeni drugim nacionalnim ili međunarodnim pravnim instrumentima;

g. stvara izvršna prava.

**DOPRINOS KULTURNOG NASLEĐA
DRUŠTVU I RAZVOJU ČOVEČANSTVA
ODELJAK 2.**

**Kulturno nasleđe i dijalog
Član 7.**

Strane potpisnice se obavezuju da će, preko nadležnih javnih vlasti i drugih nadležnih organa:

- a. podsticati razmišljanja o etici i metodama predstavljanja kulturnog nasleđa, kao i poštovanje raznolikosti tumačenja;
- b. ustanoviti postupke izmirenja koji će se pravično baviti situacijama u kojima različite zajednice pridaju protivrečne vrednosti istom kulturnom nasleđu;
- v. razvijati svest o kulturnom nasleđu kao sredstvu koje olakšava miroljubivu koegzistenciju, podstičući međusobno razumevanje i, kao rezultat toga, rešavanje i sprečavanje sukoba;
- g. integrisati ove pristupe u sve vidove doživotnog učenja i obuke.

**Okruženje, nasleđe i kvalitet života
Član 8.**

Strane potpisnice se obavezuju da će iskoristiti sve vidove nasleđa kulturnog okruženja da:

- a. obogate procese prostornog, kulturnog, ekonomskog, političkog i društvenog razvoja, pribegavajući, kada je potrebno, procenama o uticaju na kulturu i usvajajući strategije za ublažavanje štete;
- b. promovišu integrisani pristup politikama vezanim za kulturnu, biološku, geološku i predeonu raznolikost kako bi se postigla ravnoteža između ovih elemenata;
- v. pojačaju društvenu koheziju negovanjem osećaja zajedničke odgovornosti prema mestima u kojima ljudi žive;
- g. promovišu kvalitet kao cilj prilikom vršenja savremenih intervencija na sredinu, ne ugrožavajući, pri tome, njene postojeće kulturne vrednosti.

**Održivo korišćenje kulturnog nasleđa
Član 9.**

Radi održanja kulturnog nasleđa, Ctrane potpisnice se obavezuju da će:

- a. poštovati celovitost kulturnog nasleđa tako što će osigurati da odluke o izmenama budu utemeljene na razumevanju njima svojstvenih kulturnih vrednosti;

- b. definisati i promovisati principe održivog menadžmenta i podsticati očuvanje;
- v. osigurati da svi opšti tehnički standardi uzimaju u obzir specifične zahteve očuvanja nasleđa;
- g. promovisati upotrebu materijala, tehnika i veština proisteklih iz tradicije i ispitati njihov potencijal za savremene primene;
- d. promovisati visokokvalitetan rad kroz sistem stručnih kvalifikacija i izdavanja dozvola pojedincima, preduzećima i institucijama.

Kulturno nasleđe i privredna aktivnost

Član 10.

U nameri da se u potpunosti iskoristi potencijal kulturnog nasleđa kao faktora održivog privrednog razvoja, strane potpisnice se obavezuju da će:

- a. podizati svest i koristiti privredni potencijal kulturnog nasleđa;
- b. uzeti u obzir specifičan karakter i interese kulturnog nasleđa prilikom kreiranja ekonomskih politika; i
- v. osigurati da ove politike, bez ikakvih ustupaka, poštuju celovitost kulturnog nasleđa i njegove nasleđene vrednosti.

ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST ZA KULTURNO NASLEĐE I JAVNO UČEŠĆE ODELJAK 3.

Organizacija javne odgovornosti za kulturno nasleđe

Član 11.

U menadžmentu kulturnog nasleđa, strane potpisnice se obavezuju da će:

- a. razvijati integrisan i na dobroj obaveštenosti zasnovan pristup nadležnih javnih vlasti u svim sektorima i na svim nivoima;
- b. ustanoviti i razviti zakonske, finansijske i stručne okvire potrebne za usaglašeno delovanje nadležnih javnih vlasti, stručnjaka, vlasnika, investitora, preduzeća, nevladinih organizacija i civilnog društva;
- v. razvijati inovativne načine za saradnju javnih vlasti sa drugim akterima;
- g. poštovati i ohrabrivati dobrovoljne inicijative koje dopunjuju dužnosti javnih vlasti;
- d. ohrabrivati nevladine organizacije zainteresovane za zaštitu kulturnog nasleđa da deluju u javnom interesu.

Dostupnost kulturnog nasleđa i demokratsko učešće

Član 12.

Strane potpisnice se obavezuju da će:

- a. podsticati svakoga da učestvuje u
  - procesu identifikacije, proučavanja, tumačenja, zaštite, očuvanja i predstavljanja kulturnog nasleđa;
  - razmišljanju i debati u javnosti o mogućnostima i izazovima koje kulturno nasleđe predstavlja;
- b. uzeti u obzir vrednost koju svaka zajednica povezana nasleđem pridaje kulturnom nasleđu sa kojim se poistovećuje;
- v. prepoznati ulogu volonterskih organizacija, kako kao partnera u ovim aktivnostima, tako i kao konstruktivnih kritičara politika koje se odnose na kulturno nasleđe;
- g. preduzeti korake da poboljšaju dostupnost nasleđa, naročito mladima i onima koji su društveno ugroženi, u cilju podizanja svesti o njegovoj vrednosti, potrebi da se ono održava i očuva, ali i dobiti koja iz njega može proisteći.

Kulturno nasleđe i znanje

Član 13.

Strane potpisnice se obavezuju da će :

- a. olakšati uključivanje elemenata kulturnog nasleđa u nastavne programe na svim nivoima obrazovanja, ne nužno kao zaseban nastavni predmet, već kao plodan izvor proučavanja u okviru drugih predmeta;
- b. učvrstiti vezu između opšteg obrazovanja o nasleđu i stručnog osposobljavanja;
- v. podsticati interdisciplinarno istraživanje kulturnog nasleđa zajednica povezanih nasleđem, okruženja i njihove međusobne povezanosti;
- g. podsticati trajnu profesionalnu obuku i razmenu znanja i veština, kako u okviru obrazovnog sistema, tako i izvan njega.

Kulturno nasleđe i informacijsko društvo

Član 14.

Strane potpisnice se obavezuju da će razvijati upotrebu digitalnih tehnologija radi poboljšanja pristupa kulturnom nasleđu i prednosti koje iz njih proističu:

- a. ohrabrujući inicijative koje pospešuju kvalitet sadržaja i nastoje da osiguraju raznolikost jezika i kultura u informacijskom društvu;

b. podržavajući međunarodne kompatibilne standarde koji se tiču izučavanja, očuvanja, vrednovanja i bezbednosti kulturnog nasleđa, a boreći se protiv nedopuštene trgovine kulturnim dobrima;

v. nastojeći da uklone prepreke u pristupu informacijama o kulturnom nasleđu, naročito u obrazovne svrhe, istovremeno štiteći prava intelektualne svojine;

g. prepoznajući da stvaranje digitalnih sadržaja vezanih za nasleđe ne treba da šteti očuvanju postojećeg nasleđa.

PRAĆENJE SPROVOĐENJA I SARADNJA ODELJAK 4.

Obaveze strana potpisnica Član 15.

Strane potpisnice se obavezuju da će:

a. ustanoviti, preko Saveta Evrope, funkciju praćenja sprovođenja, koja bi obuhvatala zakone, politike i prakse koji se odnose na kulturno nasleđe, u skladu sa principima utvrđenim ovom konvencijom;

b. održavati, razvijati i dostavljati podatke zajedničkom informacionom sistemu, dostupnom javnosti, koji olakšava procenu primene obaveza svake strane potpisnice koje proističu iz ove konvencije.

Mehanizam praćenja sprovođenja Član 16.

a. Komitet ministara će, u skladu sa članom 17. Statuta Saveta Evrope, obrazovati odgovarajući komitet ili imenovati već postojeći Komitet da prati primenu Konvencije, koji će biti ovlašćen da donese pravila o svom radu;

b. Imenovani Komitet će:

- doneti, ukoliko je potrebno, Pravilnik o radu;
- upravljati zajedničkim informacionim sistemom, pomenutim u članu 15, ostvarujući uvid u načine na koje se ispunjava svaka obaveza ove konvencije;
- na zahtev jedne ili više strana potpisnica, davati mišljenje o svakom pitanju koje se odnosi na tumačenje Konvencije, uzimajući u obzir sve pravne instrumente Saveta Evrope;
- na inicijativu jedne ili više strana potpisnica, vršiti procenu bilo kojeg aspekta njihovog sprovođenja Konvencije;
- podsticati međusektorsku primenu ove konvencije saradnjom sa drugim komitetima i učesćem u drugim inicijativama Saveta Evrope;

- izveštavati Komitet ministara o svojim aktivnostima.

Komitet u svoj rad može uključiti stručnjake i posmatrače.

Saradnja u predstojećim aktivnostima **Član 17.**

Strane potpisnice se obavezuju da će saradivati međusobno i preko Saveta Evrope u ostvarivanju ciljeva i principa ove konvencije, a naročito u unapređivanju svesti o značaju kulturnog nasleđa Evrope, i to:

- a. utvrđivanjem strategija saradnje kako bi se odgovorilo na prioritete utvrđene procesom praćenja sprovođenja;
- b. podsticanjem multilateralnih i prekograničnih aktivnosti i razvijanjem mreža za regionalnu saradnju u cilju sprovođenja ovih strategija;
- v. razmenom, razvijanjem, kodifikovanjem i obezbeđivanjem širenja dobrih praksi;
- g. informisanjem javnosti o ciljevima i sprovođenju ove konvencije.

Sve strane potpisnice mogu, na osnovu sporazuma, napraviti finansijske sporazume radi olakšanja međunarodne saradnje.

ZAVRŠNE ODREDBE **O DELJAK 5.**

Potpisivanje i stupanje na snagu **Član 18.**

- a. Ova konvencija je otvorena za potpisivanje državama članicama Saveta Evrope.
- b. Ona podleže potvrđivanju, prihvatanju ili odobrenju. Instrumenti potvrđivanja, prihvatanja ili odobrenja se deponuju kod generalnog sekretara Saveta Evrope.
- v. Ova konvencija će stupiti na snagu prvog dana meseca koji sledi po isteku perioda od tri meseca od datuma kada deset država članica Saveta Evrope izrazi svoj pristanak da bude obavezano Konvencijom u skladu sa odredbama prethodnog stava.
- g. Za svaku stranu članicu koja naknadno izrazi svoj pristanak da njome bude obavezana, ova konvencija će stupiti na snagu prvog dana meseca koji sledi po isteku perioda od tri meseca od datuma deponovanja instrumenta o potvrđivanju, prihvatanju ili odobrenju.

Pristupanje Konvenciji **Član 19.**

a. Nakon stupanja na snagu ove konvencije, Komitet ministara Saveta Evrope može pozvati bilo koju zemlju koja nije članica Saveta Evrope, kao i Evropsku uniju, da pristupi Konvenciji, većinskom odlukom, kako je predviđeno u članu 20.d. Statuta Saveta Evrope i

jednoglasnim glasanjem predstavnika država ugovornica koje imaju pravo na člana u Komitetu.

b. U odnosu na svaku državu koja pristupa Konvenciji, ili Evropsku uniju u slučaju njenog pristupanja, ova konvencija će stupiti na snagu prvog dana meseca koji sledi po isteku perioda od tri meseca od datuma deponovanja instrumenta o pristupanju kod generalnog sekretara Saveta Evrope.

Teritorijalna primena Član 20.

a. Svaka država može, u vreme potpisivanja ili prilikom deponovanja svog instrumenta potvrđivanja, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, odrediti teritoriju ili teritorije na kojima će se ova konvencija primenjivati.

b. Svaka država može, naknadno u bilo koje vreme, izjavom upućenom generalnom sekretaru Saveta Evrope, proširiti primenu ove konvencije na bilo koju drugu teritoriju naznačenu u izjavi. U pogledu takve teritorije, Konvencija će stupiti na snagu prvog dana meseca po isteku perioda od tri meseca od datuma prijema takve izjave od strane generalnog sekretara.

v. Bilo koja izjava data u skladu sa prethodna dva stava može, u odnosu na svaku teritoriju koja je u njoj navedena, da bude povučena obaveštenjem upućenom generalnom sekretaru. Povlačenje proizvodi dejstvo prvog dana meseca koji sledi po isteku perioda od šest meseci od datuma prijema takvog obaveštenja od strane generalnog sekretara.

Otkazivanje Član 21.

a. Svaka strana potpisnica može, u svako doba, da otkáže ovu konvenciju putem pisanog obaveštenja upućenog generalnom sekretaru Saveta Evrope.

b. Takvo otkazivanje stupa na snagu prvog dana meseca koji sledi po isteku perioda od šest meseci od datuma prijema pismenog obaveštenja od strane generalnog sekretara.

Izmene i dopune Član 22.

a. Svaka strana potpisnica ili Komitet, pomenut u članu 16, može predložiti izmene i dopune ove konvencije.

b. Svaki predlog izmena i dopuna upućuje se generalnom sekretaru Saveta Evrope, koji ih prosleđuje državama članicama Saveta Evrope, ostalim stranama potpisnicama, svakoj zemlji koja nije član Saveta Evrope i Evropskoj zajednici, a koje su pozvane da pristupe ovoj konvenciji u skladu sa odredbama iz člana 19.

v. Komitet će ispitati svaku predloženu izmenu i dopunu i, tekst usvojen tročetvrtinskom većinom predstavnika strana potpisnica, dostaviti Komitetu ministara na usvajanje. Nakon usvajanja od strane Komiteta ministara većinom glasova, kako je predviđeno u članu 20. stav d. Statuta Saveta Evrope i jednoglasnim glasanjem država

potpisnica koje imaju pravo članstva u Komitetu ministara, tekst će biti prosleđen stranama potpisnicama na prihvatanje.

g. Svaka izmena i dopuna stupa na snagu, za strane potpisnice koje su je prihvatile, prvog dana meseca koji sledi po isteku perioda od tri meseca od datuma kada deset država članica Saveta Evrope obaveste generalnog sekretara o prihvatanju. U odnosu na bilo koju stranu potpisnicu koja ih naknadno prihvati, takve izmene i dopune stupaju na snagu prvog dana meseca koji sledi po isteku perioda od tri meseca od datuma kada pomenuta strana potpisnica obavesti generalnog sekretara o prihvatanju.

Obaveštavanje

Član 23.

Generalni sekretar Saveta Evrope će pismeno obavestiti države članice Saveta Evrope, svaku državu koja je pristupila ili je pozvana da pristupi ovoj konvenciji, i Evropsku zajednicu, ukoliko je pristupila ili je pozvana da pristupi, o:

- a. svakom potpisivanju;
- b. polaganju svakog instrumenta potvrđivanja, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja;
- v. svakom datumu stupanja na snagu ove konvencije u skladu sa odredbama čl. 18, 19. i 20;
- g. svakoj predloženoj izmeni i dopuni ove konvencije u skladu sa odredbama člana 22, kao i o datumu stupanja na snagu te izmene i dopune;
- d. svakom drugom aktu, izjavi, obaveštenju ili saopštenju u vezi sa ovom konvencijom.

U Faru, 27. oktobra 2005. godine, na francuskom i engleskom jeziku, gde su oba teksta jednako verodostojna, u jednom primerku koji će biti deponovan u arhiv Saveta Evrope. Generalni sekretar Saveta Evrope će dostaviti overene kopije svim državama članicama Saveta Evrope i svakoj državi ili Evropskoj zajednici, pozvanoj na pristupanje Konvenciji.